

קלח:

ראשית הגז פרק אחד עשר חולין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) ופי' חסיד לקמן
קלט: ד"ה שפתי הדס:
(ב) ונקמן קלט: (ג) ונעיל:
קלט: (ד) ונעיל פט:
(ה) ונעיל פט:
(ו) ונקמן קלט: (ז) ונעיל:
קלט: (ח) ונעיל פט:
(ט) ונעיל פט:
(י) ונעיל פט:
(יא) ונעיל פט:
(יב) ונעיל פט:
(יג) ונעיל פט:
(יד) ונעיל פט:
(טו) ונעיל פט:
(טז) ונעיל פט:
(יז) ונעיל פט:
(יח) ונעיל פט:
(יט) ונעיל פט:
(כ) ונעיל פט:
(כא) ונעיל פט:
(כב) ונעיל פט:
(כג) ונעיל פט:
(כד) ונעיל פט:
(כה) ונעיל פט:
(כו) ונעיל פט:
(כז) ונעיל פט:
(כח) ונעיל פט:
(כט) ונעיל פט:
(ל) ונעיל פט:

תורה אור השלש
ו. שלח תשלח את האם
ואת הבנים תחך קר
למען ייטב לך והארכת
ימיך: דברים כב ו

הנהגות הב"ח
(ה) תוס' ד"ה כל היכא וכו'
מיהה כיון דהא דלון
מילין בין חולין ומוקדשין
אינו אלא:

מוקדש רש"י
משום דאיקדש שקע
ליה איסור. איסור גיד
הנשה טיהב נכחה משעה
שנעל (לע"ז פס' .)

וכי לא שיר חייב הלוקח ולא משום דחייב המזבח עליה דלא אלא
הוא אלא משום דזה לא מוכר לו חלקו של כהן: ויטעו. לוקח לכהן
ואין הטעם מנכה לו כלום לפי שלא מוכר לו את הממנות מסתמא:
לקח סימנו כמשקל. דהשתא ודאי זבין ליה: מנכה לו מן הדמים.
משנשחטת וכו' הכהנים במתנותיהם
והדין על הטעם. ובגי ראשית הגז
ודאי אם פירש לו הכל אינו מוכר לו
אין כאלו לכהן כלום על זה והואיל ועד
שלא נגזרה נמכרה לא חל עליה חובת
ראשית הגז דלא קרינא ביה גז אלא
וטעמא דמתני' משום דלא זבניה
ולטעמיה דרב חסדא אפילו פירש
ליה יחיד ליה ולא מילתא היא:

הדרן עלך ראשית הגז

שילוח הקן. אכל לא כמקדשין.
בגמ' וקלט. מפרש היכי
דמי מוקדשין: ואינו נוהג אלא
כשאינו פטור. דכתיב (דברים כב)
כי יקח: שקנו כפרס. שמכרו
ויאלו מן הבית ואין חזרות לבית
ונעשו ממכרות ופירסו לאו מוזמן
הוא שיוכלים הם לזרזו אכל אם
בבית קנו פטור: קנו כסוך הכיה.
שלא מכרו: וכן יוני הרספסות.
שדרכם ליגדל עם בני אדם פטור:
עוף טמא פטור. כדמפרש בגמרא:
לפיר' טהורה ולא טמאה: עוף טמא
רובץ על ביני עוף טהור. אע"ג
דמיא דאפרות בר שילוח הוא: פטור.
דקן לפיר' צעין שפחה האם המקנה
לפיר טהורה. ועוף טהור הרוכז על
ביני עוף טמא נמי אע"ג דקן לפיר
הוא פטור כדמפרש בגמרא [קמ]. ואת
הבנים תקח קר' ולא לכלבך וזבנגמל
[קמ]: פריך מכלל דעוף טהור הרוכז על
ביני מין אחר כמותו טהור חייב:
קורא. עוף טמא הוא ודרכו לרכוז
על ביני אחרים: וזכר פטור מלשלה.
כדליף טעמא בגמ' [סס]: גמ' רבי אבין
ורבי מישא. מפרשי הך מתניתין
דכסוי הדס ואותות ומופתים וכו' וכו'
הקדש והלחיים וראשית הגז: ואלו
הקדש דתמן ככולהו בלחך ובחיל' בפני
הבית ושלא בפני הבית כחולין
ובמוקדשין מר פירש חדא ומר פירש
חדא ולא פליגי ותרתייהו קא מפרשי
לאידך ותרתייהו אלו לומר דבר בשם
אומרו: כל היכא דתמן בלחך ובחיל'.
בהך פירקין: שלא לזרז. הוא דלא
חובת קרקע יניחו אלא חובת הגוף
והנהגת כלל מושבות כדליף כפ"ק
דקדושין [דף ל:]: לנד מראשית הגז
לאפוקי מדרכי אלעאי. דמקיש לה
לחרומה [קמ]. וה"ה נמי במתנות גשיות
לזרז דהא רבי אלעאי יליף מתנות

מראשית הגז [סס] והא דנקט ראשית הגז משום דעלה א"ר אלעאי כהדיא כדאמר לעיל [סס] רבי אלעאי אומר ראשית הגז אינה נוהגת אלא בלחך:
וכל' היכא דמי בחולין ובמוקדשין. דהיינו גיד הנשה ואותו ואת בניו: לזרז. דלחך ואת בניו אי לאו דאשמועינן ליה הוה אמינא דלחך נהג אלא
במוקדשין דהא בקדשים כתיב' הילך אשמועינן דנהג הוא בחולין כדאמר התם ושרי' הפסיק הענין וכ"ש הך דתמן אכל לא במוקדשין לזרז הוא
דאשמועינן חילוק: בר מגיד הנשה. דשלא לזרז תנייה דנהג הוא דפשיטא לן דמשום דאקדשה לא לפקע איסור גיד הנשה מיניה: ולאוי
אוקימנא ליה. כפרק גיד הנשה [לעיל דף פט:]: כולדות קדשים. דלחך לאשמועינן דחייב משום גיד ומוקדשין דכיון דאיסור מוקדשין קדים
כדמפרש התם שזירת הולך קודמת לגידן איטריך לאשמועינן דלחך איסור גיד וחיל' עליהו: ומשני מ"ט. דוחקת לאוקמה כהכי
משום דהיה קשיא לן למאי הלכתא תנינא והשתא אמו רבי אבין ורבי מישא להקרי' למימר לא מדחק לאוקמה כהכי דמיעקרא כי משקת
התם פשיטא לאו קושא היא דהא איכא טובה דמתני' שלא לזרז ויחיי' דמינינא כל חדא וחדא כדאמר לזרז תנא נמי כהן בלחך שלא
לזרז וה"ה למוקדשין אידי דתנייה ככולהו לזרז תנייה נמי כהן שלא לזרז וכן בפני הבית משום אמו ואת בניו מנייה ככולהו וכן חויל'
משום ראשית הגז: שפירג את הנפש. ואח"כ מרד ונמנא נקן: פטור מלשלה. הואיל וזכר קטלה הוא והכי דרשת ליה דקא בעי לשלח
למקום הללה והפקר והאי לאו בר הכי הוא והכי דריש קרא שלח תשלח את הראוי לשלחו ואת שאין ראוי לשלחו אל השלחני:

בר

אלמא מתנות דבהן לא טובגי אינשי. פירוש לא מוזני כמו לא
זבני דמי היכי דכשלקח ממנו כמשקל מנכה לו משום
דכשלקח ליה מוכר לי לטורא בשר לא רצה לקנות ממנו ה"ה מתני'
שיר אכל מוכר הוי כולקח הימנו כמשקל ולא זבין מתנה דכהן אכל
כשלא שיר כלום לא שיר לומר לא
זבין שהרי קנה הכל ומיהו הא דקאמר
דל"ל מוכר מתנה דכהן לא זבני
לן לא א"ש:

הדרן עלך ראשית הגז

שילוח הקן נוהג בארץ ובחו"ל בפני
הבית ושלא בפני הבית
"בחולין אבל לא במוקדשין חומר בכסוי
הדם משילוח הקן" שכתבו הדם נוהג בחיה
ובעוף במוזמן ובשאיין מוזמן ושילוח הקן
אינו נוהג אלא בעוף ואינו נוהג אלא
בשאיין מוזמן איזהו שאינו מוזמן כגון יאווזין
ותרנגולים שקנו כפרס אבל אם קנו
בבית וכן יוני הרספסות פטור משילוח
עוף טמא פטור מלשלה יעוף טמא רובץ
על ביני עוף טהור וטהור רובץ על ביני
עוף טמא פטור מלשלה קורא וזכר רבי
אליעזר מחייב "החכמים פוטרין: גמ' רבי
אבין ור' מישא א' חד אמר כל היכא דתמן
בארץ ובחו"ל שלא לצורך לזרז לזרז
הגז לאפוקי מדר' אלעאי דאמר "ראשית
הגז אינו נוהג אלא בארץ וחד אמר כל
היכא דתמן בפני הבית ושלא בפני הבית
שלא לצורך לזרז מאותו ואת בניו סלקא
דעתך אמינא הואיל ובעינא דקדשים כתיב
בזמן דאיכא קדשים נהגו בזמן דליכא
קדשים לא נהגו קמ"ל ותרתייהו אמרי כל
היכא דתמן בחולין ובמוקדשין לצורך לזרז
מגיד הנשה "פשיטא משום דאיכא פקע
ליה איסור גיד הנשה מיניה ולא אוקימנא
בולדות קדשים "ומאי טעמא אוקימנא לאו
משום דקשיא לן לאידי דתנא מיעקרא נמי
לא תקשי לך אידי דתנא לצורך תנא נמי
שלא לצורך: בחולין אבל לא במוקדשין:
אמאי לא דאמר קרא ישלח תשלח את
האם במי שאתה מצווה לשלחו יצא זה
שאי אתה מצווה לשלחו אלא להביאו לידי

מראשית הגז [סס] והא דנקט ראשית הגז משום דעלה א"ר אלעאי כהדיא כדאמר לעיל [סס] רבי אלעאי אומר ראשית הגז אינה נוהגת אלא בלחך:
וכל' היכא דמי בחולין ובמוקדשין. דהיינו גיד הנשה ואותו ואת בניו: לזרז. דלחך ואת בניו אי לאו דאשמועינן ליה הוה אמינא דלחך נהג אלא
במוקדשין דהא בקדשים כתיב' הילך אשמועינן דנהג הוא בחולין כדאמר התם ושרי' הפסיק הענין וכ"ש הך דתמן אכל לא במוקדשין לזרז הוא
דאשמועינן חילוק: בר מגיד הנשה. דשלא לזרז תנייה דנהג הוא דפשיטא לן דמשום דאקדשה לא לפקע איסור גיד הנשה מיניה: ולאוי
אוקימנא ליה. כפרק גיד הנשה [לעיל דף פט:]: כולדות קדשים. דלחך לאשמועינן דחייב משום גיד ומוקדשין דכיון דאיסור מוקדשין קדים
כדמפרש התם שזירת הולך קודמת לגידן איטריך לאשמועינן דלחך איסור גיד וחיל' עליהו: ומשני מ"ט. דוחקת לאוקמה כהכי
משום דהיה קשיא לן למאי הלכתא תנינא והשתא אמו רבי אבין ורבי מישא להקרי' למימר לא מדחק לאוקמה כהכי דמיעקרא כי משקת
התם פשיטא לאו קושא היא דהא איכא טובה דמתני' שלא לזרז ויחיי' דמינינא כל חדא וחדא כדאמר לזרז תנא נמי כהן בלחך שלא
לזרז וה"ה למוקדשין אידי דתנייה ככולהו לזרז תנייה נמי כהן שלא לזרז וכן בפני הבית משום אמו ואת בניו מנייה ככולהו וכן חויל'
משום ראשית הגז: שפירג את הנפש. ואח"כ מרד ונמנא נקן: פטור מלשלה. הואיל וזכר קטלה הוא והכי דרשת ליה דקא בעי לשלח
למקום הללה והפקר והאי לאו בר הכי הוא והכי דריש קרא שלח תשלח את הראוי לשלחו ואת שאין ראוי לשלחו אל השלחני:

בר

אלמא מתנות דבהן לא טובגי אינשי. פירוש לא מוזני כמו לא
זבני דמי היכי דכשלקח ממנו כמשקל מנכה לו משום
דכשלקח ליה מוכר לי לטורא בשר לא רצה לקנות ממנו ה"ה מתני'
שיר אכל מוכר הוי כולקח הימנו כמשקל ולא זבין מתנה דכהן אכל
כשלא שיר כלום לא שיר לומר לא
זבין שהרי קנה הכל ומיהו הא דקאמר
דל"ל מוכר מתנה דכהן לא זבני
לן לא א"ש:

הדרן עלך ראשית הגז

שילוח הקן. דבר מראשית הגז.
וה"ה לנד ממתנות
ומדא מנייניהו נקט:
כל היכא דתמן בחולין ובמוקדשין
צריך בו. מיהה כיון (א) דלון
חילוק בין חולין ומוקדשין אלא בגיד
הנשה ובאותו ואת בניו א"כ הכי נמי
הוה מצי למימר איכא שאלה לזרז
לנד מאותו ואת בניו וי"ל דכיון
דמזכר הוא בלחך שהוא שאלה לזרז
כדמפרש ואילן ולא מי אוקימנא כו'
ינחא טפי לומר לנד מאותו דבר
שהיינו סבור שהוא לזרז והוא שאלה
לזרז: מאי טעמא אוקימנא
לאי משום דקשיא לן כו'. דהא
דאשמועינן בולדות קדשים כתיב' אמן
או כהויתן הן קדושין הוה מצי
לאשמועינן בעלמא בלא גיד הנשה
אלא אידי דתנא לזרז תנא נמי שלא
לזרז ומ"מ מוקמינן לה בולדות
קדשים כיון דתנינן לפירוש דאשמועינן
מזכר קלח: צ"א זה שאין אתה
מצווה לשלחו אלא להביאו ליד גובר.
א"פ"ה טעמא משום דלא אמרה
תורה שלא לתקלה וקשה חדא דלישנא
לא משמע הכי ועוד דמסקין ומקין
לה בלא נגמר דינו וא"כ אין בו
תקלה וגורא דפשיטא דקרא דריש
דמשמע דבמדי שיוכל לשלחו משמע
אכל הקדש מזה להביאו ליד גובר
ופירש בקונטרס מתקן לן לא מצי
לחטוי דהא א"כ צ"ל תורים לא מועלים
ולא נהיט ואע"ג דבקדשי בדק הבית
מועלים מתנינן אידי בקדשי מונח
לכ"ע ולא פליגי כסמון אלא בקדשי
בדק הבית ולהכי לא מצי ממעט
מתקן לן ומיהו לשון להביאו ליד
גובר אין מיושב כל כך דגובר לא
שיר אלא בקדשי בדק הבית:
כיון

גובר אמר רבינא והלכך עוף טהור שחרג את הנפש פטור משלוח מ"ט
דאמר קרא שלח תשלח את האם במי שאתה מצווה לשלחו יצא זה
שאי אתה מצווה לשלחו אלא להביאו לב"ד הכי דמי "אי דגמר דיניה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones